

روزنامه فرهنگ و هنر

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری صاد
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی
دبیر تحریریه: امیر افشار فتوحی

www.rooznamehsaba.com
rooznamehsaba

تهران - خیابان آیت الله مدنی - کوچه خجسته منش - پلاک ۵
تلفن: ۶-۷۷۵۸۲۴۲۲ فکس: ۷۷۵۴۸۲۴۵
چاپ: موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران
توزیع: نشر گستر امروز

گفت و گو

می توان گفت همه چیز از «شهرزاد» شروع شد. سریالی عاشقانه - سیاسی که توانست به شکل مستقل از مردمی ترین رسانه آن سال ها، یعنی تلویزیون ماندگار شود. حسن فتوحی بدون آنکه نگاهی همراه با قضاوت به سیاست های غلط یا درست تاریخ معاصر داشته باشد، عاشقانه ای زیبا را در آن بستر تاریخی روایت کرد. عاشقانه ای که تلخ کامی آن گره خورد به وقایع سیاسی آن دوره. «شهرزاد» چنان تاثیر گذار بود که بعد از آن، کارگردان های زیادی سعی کردند اثری ماندگار به مانند آن را در تلویزیون به تصویر بکشند ولی موفق نشدند. حالا با گذشت چندین سال از ساخت سریال «شهرزاد»، تاریخ معاصر ایران دوباره به بستر برای روایت عاشقانه ها تبدیل شده است. سریال هایی چون «خاتون» تینا پاکروان، «حیران» حسن فتوحی، «رهایم کن» شهرام شاه حسینی نیز عاشقانه هایی بودند که در بستر تاریخ معاصر ایران به تصویر کشیده شدند و مخاطبان را با خود همراه کردند. این علاقه با گذشت زمان نه تنها کم رنگ نشده است بلکه بیش از پیش به آن پرداخته می شود، کما اینکه این روزها شاهد سریال موفق «تاسیان» به روایت تینا پاکروان با حضور بازیگران مطرح در بستر تاریخی قبل از انقلاب اسلامی هستیم که جزو پربیننده های شبکه های خانگی است. همچنین نرگس آبیاری که قرار است با «سووشون» سیمین دانشور عاشقانه سیاسی دیگری برایمان روایت کند. سریالی که مبارزات مردم شیراز را به تصویر می کشد و در این میان نباید از «کوچه دختران غم» علی جعفری آبادی نیز غافل ماند که روایتی متفاوت از دهه ۵۰ شمسی ارائه می دهد.

اما این رقابت تنها به شبکه نمایش خانگی ختم نشده است. مدتی است سینما نیز پا در این عرصه گذاشته است. تا جایی که سال گذشته سینمایی «فسیل» به کارگردانی کریم امینی با یک کمدی پایش به تاریخ قبل از انقلاب ایران باز شد. شاید از نگاه منتقدان و مخاطبان جدی سینما اثری سخیف بود ولی با فروش بالایی روبرو شد. همین فروش بالا انگیزه ای شد تا اهالی سینما راه «فسیل» را در پیش بگیرند. طوری که در جشنواره فیلم فجر ۴۳ شاهد چندین

اثر ماندگاری «بیچه مردم»، «آنتیک»، «تاکسیدرمی» و «۱۹۶۸» بودیم و حالا هم که مدتی است فیلم سینمایی «کوکتل مولوتوف» به کارگردانی حسین امیری دوماری به اکران عمومی در آمده است. فیلمی که روایتگر قصه ای کمدی در دهه ۵۰ است و ظاهرا امیدوار به فروش بالا. اما اینکه چرا تاریخ قبل از انقلاب جایگاه ویژه تری برای سازندگان آثار نمایشی دارد بحثی قابل تامل است. به نظر می رسد پرداختن به دوره سیاسی قبل از انقلاب و ایجاد چالش های سیاسی و اجتماعی آن دوره، بی دردسری تر از به تصویر کشیدن سیاست روز جامعه است. قطعاً انتقاد از شرایط سیاسی، اجتماعی و حتی معیشتی آن دوره نه تنها عامل توقیف اثر نمی شود، بلکه به نوعی راهی برای دور زدن سانسور به حساب می آید.

کیانوش عیاری کارگردانی که آثار موفق و تاثیر گذاری در بستر تاریخ معاصر ایران ساخته است؛ درباره روی آوردن کارگردان ها به روایت قصه هایشان در بستر تاریخ معاصر به خبرنگار صبا گفت: پرداختن به دوره معاصر ایران با توجه به اینکه از آن گذر کرده ایم کار بی دردسری است. چرا که می توان جامعه و مشکلاتش را راحت تر به چالش کشید. شاید یکی از دلایل علاقه مندی کارگردان ها به این شکل از روایت قصه هایشان همین باشد. در کنار آن به نظر می رسد مردم با چنین فضاهایی ارتباط زیادی برقرار می کنند چرا که فضای نوستالژی و روایت درام در آن فضا هنوز برای مخاطب جذاب است. کارگران «روزگار قریب» در خصوص مشکلات ساخت آثار تاریخی معتقد است: شاید از نظر برخی، طراحی لباس و پوشش شخصیت ها در آثار قبل از انقلاب بی دردسر باشد، ولی از نظر من کار دشواری است. به طور مثال در روزگار غریب ما مجبور بودیم برای شخصیت فرح پهلوی حجاب کامل بگذاریم و این مساله روی واقعیت قصه تاثیر گذار بود.

خالق اثر پر حاشیه «خانه پدری» ادامه داد: این روزها به واسطه حضور هوش مصنوعی در صنعت سینما، کمتر کسی نگران هزینه های ساخت آثار تاریخی است. همین امر هم می تواند دلیلی برای باز شدن راه کارگردان ها به دستمایه قرار دادن دوران تاریخی

در آثارشان باشد.

«ماز یار معاونی» منتقد سینما نیز درباره اینکه چرا سریال های عاشقانه در بستر تاریخ معاصر ایران با مقبولیت عمومی بیشتری مواجه هستند اذعان داشت: روایت تاریخ معاصر و بازه های نزدیک به آن (اواخر قاجار به) تنها محدود به مناسبت های تقویمی مثل دهه فجر نبوده است. به عنوان مثال سریال های هزارستان، کیف انگلیسی، کلاه پهلوی، شب دهم، مدار صفر درجه و... به عنوان سریال روتین و غیرمناسبتی از تلویزیون پخش شدند. اما اینکه چرا اقبال نمایش خانگی به بستر زمانی گذشته نسبت به قبل بیشتر شده را هم باید در مولفه های مختلفی جستجو کرد. اولین مولفه می تواند موفقیت مجموعه سه فصلی «شهرزاد» باشد که نشان داد برای به دست آوردن توجه بینندگان این شبکه فقط نباید به گزینه های دم دستی تر، مطمئن تر و ارزان تر کمدی (قهوه تلخ، ساخت ایران...) دل بست. یعنی می توان روی پرداخت سنجیده دستمایه های عاشقانه تاریخی هم حساب کرد. ساخت «خاتون» تاثیر مستقیمی از موفقیت «شهرزاد» گرفت البته با در نظر گرفتن تفاوت های معمول دو اثر نمایشی؛ همین طور «رهایم کن» که آن هم درست مثل «خاتون» و «شهرزاد»، بیننده را از دل یک ماجرای سوزناک عاشقانه در بستر تاریخ عبور می داد. معاونی ادامه داد: نکته دیگر این است که برای مخاطب که برداشتش از تاریخ، محدود به آثار مکتوب و عکس های بی حرکت و تکه فیلم های ابتدایی و کوتاه از دهه های پیشین است؛ همیشه باز نمایی ادوار گذشته دلنشین و جذاب است؛ به خصوص اینکه وقوع مدرنیته آمرانه رضاشاهی و بعد از آن پورنگ شدن مفاهیم ایدئولوژیک متأثر از پیروزی انقلاب اسلامی، تاریخ معاصر ایران را از نظر ایدئولوژیک و مناسبات اجتماعی به پاره های متفاوت از هم تبدیل کرده که قیاس و در واقع نمایش تفاوت های آنها می تواند جذاب باشد. البته سریال های روایت شده در زمان گذشته نه تنها در ایران که در کل دنیا ابزاری بالقوه برای طرح مقولاتی که بیان آنها در بستر زمان حال می تواند حساسیت برانگیز و حتی ممنوعه باش، هستند.

برگزیده بهترین فیلم از نگاه تماشاگران جشنواره فیلم فجر

پسر مرگ

کارگردان: علی غفاری • تهیه کننده: آرش زینالی خیری
مهدی نصرینی • ساسان منظور • حسام منظور • ساسان سعیدی

روایت یک مأموریت غیرممکن

